

'סיפור מסגרת': במלאת 35 שנים להקמת ספריית כפר ורדים ע"ש מיכל נוי ז"ל

גדעון שרון ז"ל, דינה שרון ז"ל, איתי נוי, עידו נוי, הילי נוי

לידתה/התהוותה של התערוכה 'סיפור מסגרת' הוא סיפור של תהליכים המחברים ומלכדים מספר אירועים לכדי שלמות רעיונית ומעשית אחת.

בחרנו להציג בתערוכה, באופן ויזואלי, את סיפור חייה הקצר של מיכל נוי לבית שרון, ולקשור אותו לסיפור הקמתה של הספרייה בכפר ורדים. בתערוכה מוצגות יצירותיהם של הוריה של מיכל ושל ילדיה שמתמודדים גם היום, אחרי שלושים וחמש שנים, עם חסרונה. למיכל ולחיים נוי נולדו ארבעה ילדים, שלושה מהם בוגרי בצלאל, עוסקים באמנות ובעיצוב.

מיכל הייתה מראשוני המתיישבים בכפר ורדים, ולקחה חלק בפיתוח חזונו הערכי. במכתב ששלחה בשנת 1982 לתעשיין סטף ורטהיימר מצטיירת דמותה האידיאליסטית של מיכל הרואה בהתיישבות בגליל מעשה ציוני וערכי. בניית ביתה בכפר ורדים היווה עבורה הגשמת חלום, חלום של הקמת ישוב קהילתי איכותי המביט אל העתיד.

מיכל הייתה מורה להיסטוריה ותנ"ך ומחנכת אהובה, אכפתית ומוערכת. הדמות העולה מהמכתבים הרבים שנכתבו על ידי בני משפחתה, חברים, תלמידים ועמיתים לעבודה, היא של אישיות רגישה אמיתית וצנועה, אנושית ואימהית אך גם סמכותית. היא הייתה אשה פרגמטית וממוקדת מטרה, לומדת ומתעמקת בנושאים מיסטיים ומטאפיסיים, עסקה בפילוסופיה של המוסר והייתה בדרך להשלים תואר באסטרולוגיה. מה שהיה קרוב לנפשה היה קרוב לליבה. כמחנכת ואוהבת אדם היא הצליחה ליצור קשרים חמים ואישיים עם רבים מתלמידיה.

מיכל נפטרה ביום שבת ה-6 בספטמבר 1986 והיא רק בת 37. לאחר פטירתה ביקשה משפחתה לקרוא על שמה את ספריית כפר ורדים שהייתה אז בשלבי הקמה. המשפחה תרמה ספרים רבים לזכרה של מיכל. בטקס פתיחת הספרייה, ביום שני ה-16 בפברואר 1987, אמר אביה: "אני רוצה שידעו שהספרייה ע"ש מיכל נוי היא ספרייה על שם אישה שלמדה ולימדה. אישה שאהבה אדם...".

מיכל נוי לבית שרון שראתה בחינוך והוראה את ייעודה בחיים, גדלה בבית אמנותי אך לא זכתה לראות את ילדיה בוגרים ומשלבים הוראה, אסתטיקה, עיצוב ואמנות בחייהם. בתערוכה, בחרנו להראות יצירה רב-דורית בה האמנות עוברת כחוט השני מדור לדור. הביוגרפיה המשפחתית שופכת אור על קורות החיים האמנותיים של הוריה של מיכל, שעלו מגרמניה בסוף שנות השלושים של המאה הקודמת; הסבא, גדעון שרון למד רישום אצל האמן שמואל שלזינגר בת"א. על יכולותיו מעידים מספר רישומים ששרדו משנות 40 וה-50. הסבתא, דינה שרון, עבדה כגרפיקאית בצבא הבריטי, ואחר כך לצד פרידל שטרן במשרד פרסום אהרוני בת"א. אחד מהישגיה הראוי לציון הוא איורי הצמחים במדריך של הבוטנאית חנה נמליך. כזוג צעיר בעל כישורים אמנותיים, התגייסו גדעון ודינה לטפל בקבוצת ילדים שהגיעו באוניית המעפילים אקסודוס. הם

לימדו אותם ציור, פיסול ומוסיקה. בזכות אותם ילדים פנה גדעון, אביה של מיכל, לעולם החינוך וההוראה וויתר על תשוקתו לאמנות. בתערוכה שאצר לכבוד גדעון סבו, כותב עידו נוי שהוא השאיר אחריו "שובל של רוח: זיכרונות ורעיונות".

איתי נוי – מעצב שעונים, בוגר המחלקה לצורפות בבצלאל, ובוגר תואר שני לעיצוב תעשייתי באקדמיה לעיצוב באיינדהובן, הולנד. את שעונו הוא מעצב בסטודיו שלו הנמצא ביפו העתיקה, הוא מלמד בבצלאל ומשתתף בתערוכות רבות בארץ ובעולם. מצד סבתו דינה, איתי הוא נצר למשפחה של שענים שחיו בעיר הברשטדט, בגרמניה.

איתי מעיד כי "העיסוק בצד הפילוסופי של הזמן, התחיל בזמן הלימודים, כשהבנתי שמעצב לא רק נותן צורה, לא רק מתעסק בצבע או בפרופורציה, אלא מנסה לצקת תוכן. בכל השעונים שעיצבתי עד היום ניסיתי לצאת מהשעון הסטנדרטי, מהקריאה הרגילה של הזמן. קריאת זמן שונה היא עניין שחורג מהתהליך היום-יומי, הבנאלי, של להסתכל על שעון ולהגיד מה השעה." השעונים שלו, נוסף על מורכבותם האסתטית, יודעים לספר לנו רבות על הזמן ועל האופן שאנו חווים אותו.

עידו נוי - בוגר המחלקה לצורפות ואופנה בבצלאל, בעל תואר ד"ר מהחוג לתולדות האמנות באוניברסיטה העברית בירושלים, אוצר והיסטוריון המתמחה באמנות יהודית. עידו חבר למרכז לאמנות יהודית באוניברסיטה העברית בירושלים בשנת 2012. במסגרתו הקים וניהל את פרויקט "אסכולת בצלאל", שהתמקד בתיעוד של תשמישי קדושה ותשמישי מצווה שהופקו בבצלאל. בשנת 2019 מונה לסמנכ"ל ואוצר ראשי של הביאנלה של ירושלים לאמנות יהודית עכשווית.

עידו מעיד על עצמו כי הוא "עסוק בעולם היצירה היהודית ובתיווך ובחשיפה שלו לציבור הישראלי, ובעיקר לציבור החילוני. השינויים שחלים בשנים האחרונות בחברה היהודית-הישראלית באים לביטוי גם בשדה האמנות המקומי. מחסומים תרבותיים וחברתיים שהוצבו בדורות הקודמים שדחפו לשוליים את העיסוק בזהות ובתוכן יהודיים, כבר כמעט שאינם רלוונטיים בשיח העכשווי".

הילי נוי – מאירת, אנימטורית ומעצבת, בוגרת המחלקה לאומנויות המסך בבצלאל. הילי מציגה בתערוכות עיצוב ואמנות בארץ ובעולם. יצירותיה הייחודיות נעות בין שילוב עבודות איור לבין טכניקות דפוס מסורתיות שהיא מבצעת בעצמה בסטודיו שבביתה.

על תהליך העבודות – "חלוף הזמן": "לטבע יש דרכים משלו לציין את חלוף הזמן. הסדרה שואבת השראה מאיורים מדעיים-לימודיים ומתחקה אחר רמזים להתרחשויות בוטניות, גיאולוגיות ואסטרונומיות, בניסיון לפענח רמזים אלו. הסדרה בוחנת את הסימנים והעדויות שהזמן מותיר אחריו בטבע, גלויים לעין גם ללא מכשירים ידי אדם, החל משעות הבודדות ועד מאות מיליוני שנים. הילי משתמשת בטכניקת דפוס הרשת (משי) המאפשרת להדפיס על מגוון רחב של חומרים בעבודת יד, וכך כל עותק שנוצר הוא ייחודי.